

man have de og de Egenstaber; men naar I indstille En, der har disse Egenstaber, saa skal hans Valg stadfæstes, og det skal ikke være nødvendigt at indstille 3, hvilket nu ofte gjøres halvt paa Skramt, idet man indstiller en, der duer, og to, som ikke due, for at man paa den Maade kan faae den, som man ønsker. Jeg mener altsaa, at man kun skal indstille den, man ønsker, og skal være sikker paa at faae ham, naar han er i Besiddelse af de Egenstaber, der forlanges for at blive Lærer. Ad den Vej, forekommer det mig, at man vil kunne faae baade gode Kræfter og faae dem lønede paa passende Maade, og jeg vil særligt henstille, om det ikke var muligt for den ærede Minister at gaae i den Retning. Jeg tror, at naar dette Forslag blev gennemtrængt af den Tanke, som jeg først fremhævede angaaende Forældrenes Frihed og den mindst mulige, jeg vil ikke kalde det Chikanen, men den mindste Indtrængning i de personlige Forhold og den størst mulige Myndighed for Skolekommissionerne, vilde man faae noget virkelig godt, og jeg vilde da ogsaa for mit Vedkommende være et særdeles godt Raad om, at vi ogsaa kunde faae denne Lov ført igjennem. Endnu vil jeg sige nogle ganske faa Ord om en Sag, der er af største Vigtighed, og maaske er den allervigtigste. Det er Tilsynet; men jeg har ikke saa overmaade meget at sige om det, fordi jeg har gjort mig til Opgave kun at tale om det, hvorom jeg har gjort Erfaringer, og ikke fremkomme med Theorier om, hvad der i og for sig kan være det Rigtige. Det forekommer mig, at dette Tilsyn maa kunne gjøre ganske overordentlig stor Gavn, men jeg næret rigtignok lidt Tvivl om, hvorvidt det er muligt, at det kan overkomme at gjøre Alt, hvad det skal. Der findes Amter, hvor der er 150—200 Skoler, hvis jeg ikke feiler, og hvis Tilsynet blot een Gang om Aaret skal kunne naae at se til de 200 Skoler, saa synes jeg, at det maa blive overmaade vanskeligt. Der var da en anden Ting, jeg kunde ønske, at Tilsynet kunde komme til at give sig af med, men det kan maaske ikke lade sig gjøre. Efter min Erfaring vilde det imidlertid være overordentlig heldigt, hvis man kunde faae den Tilsynshavende til, naar Skolekommissionen ønsker det, at deltage i Skolekommissionens Møder, navnlig naar den skal lægge Skoleplanen, thi det veed jeg, at der kan man faae en ganske overordentlig stor Hjælp af en Mand, der har gjort det til sin Livsopgave at ordne den Slags Forhold. Og naar der er en god Villie i vedkommende Kommission, er det overordentlig pinligt at sidde med denne gode Villie og ikke ret

kunne komme ud af, hvorledes man paa bedste Maade kan bringe det frem, man vil. Men har man en saadan Mand ved Siden af, saa kan han raade og give Bink og Veiledning, og saa vil der komme Interesse for at give Penge til Gjennemførelsen af disse Ideer. Kan man altsaa faae den Tilsynshavende til at deltage deri, vil det efter min Formening være af langt større Bægt, end at han besøger Skolerne; det maatte man hellere overlade til Provsten, hvis der skulde være Stemning for det, men forøvrigt ser jeg ikke nogen Grund til, at Provsten skal have det Tilsyn, thi naar Sognepræsten er i Skolekommissionen og skal føre det daglige Tilsyn, og man altsaa har en Geistlig til at føre Tilsyn, kan jeg ikke se, at der skal være et Tilsyn med, at Præsten gjør sin Gjerning; saa skulde maaske endvidere Biskoppen passe paa, at Provsten gjør sin Gjerning. De Ændringer, jeg har antydet, ere maaske imidlertid ikke større, end at de med den høitærede Ministers Billigelse — i alt Fald tildels — kunne gjenføres, og jeg skal derfor paa det Barmeste anbefale Thinget at gaae i den Retning.

Mourier-Petersen: Ligesom jeg anerkjender, at Regjeringen ved nærværende Forslag har bevaret det Grundlag, hvorpaa vor Almue-skoleundervisning hviler, og som jeg anser for sundt og godt, selv om der ogsaa efter den lange Tid, der er hengaaet siden Lovens af 1814, kan kræves til nogle Forbedringer, saaledes skal jeg ogsaa i alt det Væsentlige kunne tiltræde de enkelte Bestemmelser i Lovforslaget, hvoraf der er flere, som jeg anser for at være meget gavnlige og nyttige for Oplysningens Fremme, navnlig Bestemmelsen i § 4 om Oprettelsen af Pøge-skoler og Bestemmelsen i § 11 om Fortsættelses-skoler, og hvorom jeg kan henholde mig til, hvad den høitærede Minister udtalte i sit Foredrag ved Lovens Forelæggelse. Det er kun enkelte Punkter, hvorpaa jeg vil tillade mig at henlede Opmærksomheden, nemlig nogle, som fremtalde Tvivl hos mig, og da mine Bemærkninger ere af en mere almindelig Karakter, antager jeg, at jeg kan fremkomme med dem ved Sagens første Behandling. Tanken, der ligger til Grund for disse Forskoler, anser jeg for overmaade heldig, og det er en Vej, som man jo allerede er slaaet ind paa flere Steder ved Oprettelsen af Pøge-skoler, med hvilke man er meget tilfreds. Jeg ser mig imidlertid ikke istand til for Diebliffet at kunne bedømme, hvor stor en Forsøgelse af Udgifterne der vil medføres dels ved Skabelsen af en Forskole